

za ustanovitev sviloreje. Vsadili so več murb ter kupili več sviloprejšnih jajec. Sviloreja se je izročila „industrijalni“ učiteljici. Leta 1799. so se ločili na prošnjo direktorja o. Abunda Pilpacha učenci od učenk. Dekliška šola se od tega časa ni več združila z deško šolo. Kmalu potem se je tudi

umaknila iz istega poslopja. Dekliška šola je bila izročena do l. 1855. samo učiteljicam, zdaj je pa pod moškim voditeljstvom. „Industrijalnih“ učiteljic ni bilo več, nastala je tudi tu reakcija — čipkarija in sviloreja sta se opustili.

L. Stiasný — Kamník.

Zrno do zrna — pogača!

Vsak vzgojevalec vé, da prava vzgoja — med drugim — sestoji iz jako mnogo malenkostij. Na vse te je pa treba paziti. Če je bil klic: „Dobrih mater nam dajte!“ že v Napoleonovih časih upravičen, je danes še veliko bolj. Tako kliče vsak, kdor se le količkaj briga za pravo vzgojo národa ter njegovo boljšo bodočnost. Kje pa dobiti dobrih mater? Lehko se reče, da se sedanje matere — ne vse, a večina pa — kar skušajo, katera bo svojo deco bolj razgojila in razvadila. A če so nasledki te razvaje že za dečke pogubni, koliko bolj so pa še za deklice! Časih so rekli: „Jaz gospod, ti gospod, kdo bo pa krave pasel?“ A danes se pa lahko dostavi: „Jaz gospa, ti gospa, katera bo pa kuhala, pometala, otroke oskrbovala itd.“ Med drugimi napakami pri dekliški vzgoji ni najmanjša ta, da matere puščajo svoje hčere brez dela, mesto da bi jih koj iz mladega urile v vseh domačih opravilih. Te ubožice se potem dolgočasijo, in da ta dolg čas vsaj nekoliko preženó, hodijo k sosedom, sorodnikom itd. v vas. In — kaj se mar tam razvedrujejo s primernimi igrami? Kaj še, saj jih ne znajo! Kdaj smo se otroci pošteno in primerno igrali, ne da bi nas kdo učil? A dandanes so se vse otroške igre poizgubile in otroci se podé po cesti brez namena. Igrajo se torej pri sosedu ne, pač pa poslušajo pogovore odraslih ljudij, ki se še ne zmenijo za to ter s tem pohujšujejo mladino. A otroci se ne pokazé le sami pri takih pogovorih, nego raznašajo jih čestokrat popolnoma popačene — po hišah ter s tem provzročujejo časih največje zdražbe.

Predaleč bi zašel, če bi hotel naštevati slabe posledice pohajkovanja po hišah. A nasledke tega pohajkovanja čutimo najprvo mi v šoli, a čutili jih bodo otroci sami še huje, ko bodo dorastli. Manjka nam torej skrbnih mater in za to je dostikrat tudi ves naš trud v šoli zastoj. So ljudje, ki dostikrat vso krivdo zvrčajo na šolo. Od šole zahtevajo vse, a za domačo hišo se ne zmenijo. Šola naj dela čudeže, katerih bi niti slaba domača družba ne mogla uničiti! Dobro bi to pač bilo, če bi bilo mogoče. A dokler bo domača hiša pasivna, ali celo šolske nauke direktno ali indirektno podkopavala, tako dolgo ne bomo mogli kazati pravih uspehov v vzgoji. Brez domače podpore je šola podobna razbiti ladiji sredi razburjenega morja. Reši se morebiti kdo, a večina ne. Toda, če tudi so razmere tako neugodne, obupati pa ne smemo. Sveta dolžnost naša je delati na prepodružine. Vsako malenkost moramo porabiti, če le more vzvišenemu namenu služiti.

Na jedno tako malenkost bi danes posebno rad opozoril č. gč. koleginje in ta malenkost je: gojitev cvetic. Meni se zdi, da je dekle brez cvetic, kakor duša brez milosti božje. Cvetice se ujemajo z vso dekliško naravo in v dekliških národnih pesmih imajo cvetice vedno častno mesto. Časih so bili priljubljeni „nagelček, rozenkravt, rožmarin“, ko drugih cvetic naša dekleta še niso toliko poznala, dandanes pa so jim priljubljene tudi rože. Seveda jih rajše trgajo, nego gojé, a vadimo jih, da bodo svoje trgale. Ni je skoraj hiše, kjer ne bi bilo par *m²* prostora. Ta se prekoplje, pre-

gnoji in poravna. Sadik je pa lahko dobiti zastoj v šolskih ali drugih vrtih. Morebiti bo katera č. gč. koleginja zmajala z glavo, češ: Kaj hoče dekle s takim prostorčkom in temi cveticami! No — prostorček bo pripravila, cvetice sadila in oskrbovala, ko dorastó, jih bo pa v šopke vezala in darila roditeljem in sorodnikom za god. Vse to ji bode vzelo vsaj nekaj časa, katerega bi bila sicer prebila po hišah in dostikrat v slabi družbi. In kako bo vesela, če bo s svojimi cveticami oveselila roditelje ali sorodnike! S tem se bo vadila dela in plemeniti čuti se ji bodo razvijali v srci. Dekleta bodo tekmovala med sabo, katera bo imela lepši vrtec in ukus si bodo blažila, če jih navajamo, kako treba za-

saditi lepe skupine cvetic. Veselje do cvetic bo pa rastlo z uspehi. Šaj ga ni blažjega veselja, nego v božji prirodi! In s časom si bode vrtec razširila in privzela vanj še drugih koristnih rastlin, da bo vsaj poznala peteršilj in vedela čemu je, predno postane gospodinja.

Vem, da vas veselé v šopku proste cvetice ali pa roža na prsih; a še bolj boste vesele lepih cvetičnih gredic svojih učenk, ki vam bodo dan na dan nosile pisanega cvetja s svojih vrtov in vam s tem kazala svojo hvaležnost za dobre navode, katere rajši slišijo iz vaših nego iz naših ust.

Na delo torej!

Janko Žirovnik — Gorje.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Davorin Trstenjak (Martin Terstenjak) r. 8. nov. 1817 v Kralovcih, v fari sv. Jurija na Ščavnici, tu in v Radgoni dovršil prve šole, latinske l. 1836 v Mariboru, modroslovne l. 1840 v Gradcu in Zagrebu, bogoslovne v Gradcu, l. 1844 postal mašnik, bil kaplan v Slivnici, Ljutomeru, Ptuju, l. 1850 učitelj verozakona, slovenščiné in zgodovine na gimnaziji v Mariboru, l. 1861 župnik pri sv. Juriju pod Rifnikom, l. 1868 na Ponikvi, l. 1879 v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu, kjer je umrl 2. febr. l. 1890.

Na književnem polju je jel delovati l. 1837 ter se je trudil na njem celih petdeset let, do l. 1887, pod raznimi znaki in naslovi p. Kralovski, Borko vlastelin Kralovski, Ilir ili Slavjan iz Štajera, M. T., Davorin (Davor cf. Mars), D—n, D. T—k., Vesti iz Štajera, iz Ptuja, od Drave, od Voglajne, Štajerski rešetar, Juste milieu, §§., *, E., Vicko Dragan, Vitomar, Dalibor, *Ἐπιγραφοί* t. j. Epicharmos itd.

Zvezda (Tam za goro zvezda svéti, — Oj kak jasno se blišči!) je pesem, katero je Davorin zložil l. 1837, ki se — sloveča po mičnem napevu (dr. G. Ipavie) — tiskana nahaja sedaj v Kresu l. 1884 (IV. str. 296). Takrat je bil zložil tudi dramo: „Nevesta iz otoka Cypros“, katere osodo sam popisuje v Slov. Narodu l. 1876. — Danica Ilirska l. 1839 ima „Leljice“, od Lelja, boga ljubavi, zl. D. Terstenjak (V. 3); Molba (Polag novogarčkoga br. 14). — Nar. pèsni ilirske, St. Vraz l. 1839, pa: Nevernost (str. 71). Dva groba (str. 123). — Zora Dalmatijska u Zadru l. 1844. god. I. br. 9: Dopis iz Gradca nēmačkog, v kojem Borko vlastelin Kralovski razodeva svojo radost o novem listu slavjanskem, svetuje vzajemni pravopis, ter priobčuje v njem pèsni: I. Život, život rode! II. Radost. III. Neizčèrpljivi vrutak. IV. Hlepnja. V. Duhu Ivana Gundulića (sonet). V III. pesni sercu svojemu kaže uteho:

gnoji in poravna. Sadik je pa lahko dobiti zastoj v šolskih ali drugih vrtih. Morebiti bo katera č. gč. koleginja zmajala z glavo, češ: Kaj hoče dekle s takim prostorčkom in temi cveticami! No — prostorček bo pripravila, cvetice sadila in oskrbovala, ko dorastó, jih bo pa v šopke vezala in darila roditeljem in sorodnikom za god. Vse to ji bode vzelo vsaj nekaj časa, katerega bi bila sicer prebila po hišah in dostokrat v slabi družbi. In kako bo vesela, če bo s svojimi cveticami oveselila roditelje ali sorodnike! S tem se bo vadila dela in plemeniti čuti se ji bodo razvijali v srci. Dekleta bodo tekmovala med sabo, katera bo imela lepši vrtec in ukus si bodo blažila, če jih navajamo, kako treba za-

saditi lepe skupine cvetic. Veselje do cvetic bo pa rastlo z uspehi. Šaj ga ni blažjega veselja, nego v božji prirodi! In s časom si bode vrtec razširila in privzela vanj še drugih koristnih rastlin, da bo vsaj poznala peteršilj in vedela čemu je, predno postane gospodinja.

Vem, da vas veselé v šopku proste cvetice ali pa roža na prsih; a še bolj boste vesele lepih cvetičnih gredic svojih učenk, ki vam bodo dan na dan nosile pisanega cvetja s svojih vrtov in vam s tem kazala svojo hvaležnost za dobre navode, katere rajši slišijo iz vaših nego iz naših ust.

Na delo torej!

Janko Žirovnik — Gorje.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Davorin Trstenjak (Martin Terstenjak) r. 8. nov. 1817 v Kralovcih, v fari sv. Jurija na Ščavnici, tu in v Radgoni dovršil prve šole, latinske l. 1836 v Mariboru, modroslovne l. 1840 v Gradcu in Zagrebu, bogoslovne v Gradcu, l. 1844 postal mašnik, bil kaplan v Slivnici, Ljutomeru, Ptuju, l. 1850 učitelj verozakona, slovenščiné in zgodovine na gimnaziji v Mariboru, l. 1861 župnik pri sv. Juriju pod Rifnikom, l. 1868 na Ponikvi, l. 1879 v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu, kjer je umrl 2. febr. l. 1890.

Na književnem polju je jel delovati l. 1837 ter se je trudil na njem celih petdeset let, do l. 1887, pod raznimi znaki in naslovi p. Kralovski, Borko vlastelin Kralovski, Ilir ili Slavjan iz Štajera, M. T., Davorin (Davor cf. Mars), D—n, D. T—k., Vesti iz Štajera, iz Ptuja, od Drave, od Voglajne, Štajerski rešetar, Juste milieu, §§., *, E., Vicko Dragan, Vitomar, Dalibor, *Ἐπιγραφοί* t. j. Epicharmos itd.

Zvezda (Tam za goro zvezda svéti, — Oj kak jasno se blišči!) je pesem, katero je Davorin zložil l. 1837, ki se — sloveča po mičnem napevu (dr. G. Ipavie) — tiskana nahaja sedaj v Kresu l. 1884 (IV. str. 296). Takrat je bil zložil tudi dramo: „Nevesta iz otoka Cyprus“, katere osodo sam popisuje v Slov. Narodu l. 1876. — Danica Ilirska l. 1839 ima „Leljice“, od Lelja, boga ljubavi, zl. D. Terstenjak (V. 3); Molba (Polag novogarčkoga br. 14). — Nar. pèsni ilirske, St. Vraz l. 1839, pa: Nevernost (str. 71). Dva groba (str. 123). — Zora Dalmatijska u Zadru l. 1844. god. I. br. 9: Dopis iz Gradca nēmačkog, v kojem Borko vlastelin Kralovski razodeva svojo radost o novem listu slavjanskem, svetuje vzajemni pravopis, ter priobčuje v njem pèsni: I. Život, život rode! II. Radost. III. Neizčèrpljivi vrutak. IV. Hlepnja. V. Duhu Ivana Gundulića (sonet). V III. pesni sercu svojemu kaže uteho:

U pèsučtvu svetom
Tamo vir života,
Prometejske iskre
Svètovah lèpota.

1. Mesec Marije ali častenje presv. Device Marije skoz eden celi mesec z vsakdanjimi premišlevanji, z molitvami in z izgledi iz življenja svetnikov, tudi s kratkim opisom naj imenitnejših Marijinih svetstev, katere slovenski romarji obiskavajo. U Gradcu 1842. 12. XVI. 260 str. Poslovenil **M. T.** — II. nat. 1856. Založil Sirolla u Gradcu. — V predgovoru pripoveduje Martin Terstenjak, kje in kedaj se je častenje Device Marije skoz celi mesec najnik pričelo, kako razširjalo, s kolikim haskom, ter pravi: „Jas sim tu iz nemških knjižic Monat Mariae Wien 1830 Verlag d. Mechitaristen Congregation — ino iz francozke Mois de Marie presvetlega škofa Verdenskega g. Le Turnéra razločne in marsiktere premišlavanja, molitve in izgleda . . nabral ino na naš slovenski jezik prestavil . . . ino zadnič opis naj glasovitnejših Marijinih svetstev, katere vi radi obiskavate, pridal (na pr. Marija na gori, v Rušah, v Pušavi, Marija nova Štifta, v Pletruščah, Polska mati božja, Marija na brijavji gori, M. Podsredska, na sladki gori, jezarska, na tinski gori, Marija Hülf, Trošt, v Lankovcah, M. Cell, lušarska, M. Bistrica, v terški gorici . .). Pesmena čast Marije matere božje: Taužentkrat bodi češena; od naj slajšega serca Jezusa Kristusa. Zahvalnica. — Tak primite s veseljem tote bukvice u vaše roke, in opotrebljavajte njè za vašo srečo, za čast in povišanje Marijino, ona vam bo ljubezniva zagovornica pri Bogu ino mati milosti . . Na konci še vas prosim, kdar te vaše prošnje k materi božji preblaženi Devici pošilali, ter tudi mene u vaše molitve sklenite itd.“ Poprašan o tej knjižici — sporočil mi je l. 1886 po dr. Jos. Pajku nekako ponosen: „Naznanite to g. prof. Marnu, naj slovenski svet zve, da nisem se samo s ajdovsko mythologijo pečal“.

V Novicah se je Davorin oglašil prvokrat l. 1846 str. 47: Slava kmetijstva. V listu 24: Perva vožnja na železnici

skoz slovensko zemljo. Od Dunaja do Celja 2. dan Rožniga cveta 1846 V spomin tega dneva je bila zložena pričujoča pesem: „Kakšín vrisk se širi iz daljine? — Kaj pomeni visokoleteči — Dim in hlap? Ali vihrí dolj od Sevrá — Gota divjiga nezmérna četa, — In markomanskih kónj presilna versta, — Al' groznih Hunov černa gnusna truma? — Čuj drag' Slovenec vriš in piš, — Čuj hrum in šum, čuj silno ropotanje! — Pa ne prestraši se itd.“ — na hlaponi „Drava“ po svobodni železnohlaponski meri, pravi pesnik Kralovski iz Štajarskiga. — „Poštovanja vredni duhovnik, g. Davorin Terstenjak, so trem nar marljivšim slovénkim učencam latinskih šol v Marburgu po g. učniku izročili vsakemu po eno križovačo (str. 196 cf. M. Majer)“ — L. 1848 resno opominja, naj Slovenci hité pred prestolje ljubeznivega Cesarja ter razodenejo mu svoje skupne potrebe v posebni prošnji pod naslovom: Bratje Slovenci po Krajnski, Koroški in Štajarski deželi (str. 67)! — za zedinjeno Slovenijo in za to, da se slovenska stran Sekavske škofije k Lavantinski pridruži in škofov sedež ali v Celje, ali v Marburg, ali pa na Ptuj prestavi (str. 79). — L. 1850 je dobil zlati križ za zasluge z duhovno postrežbo bolnikom l. 1848—9 v Ptuj v dveh boleštnicah (str. 177); kot gimnazijski učitelj v Marburgu je posebej podučeval učiteljske pripravnike v slovenščini in dušeslovju (str. 212), ter z Matijašičem vred ustanovil slovensko knjižnico na gimnaziji (Novic. 1851 str. 4.) — L. 1852 poroča v dopisu od Ščavince o smrti dveh prijateljev slovénkih rodoljubov, in iz Maribora nekoliko o gimnaziji (str. 232). — L. 1853 pa se prikaže Davorin Terstenjak na znanstvenem polju: „Saxa loquuntur! . . Gré za brambo stare naše in za vterdenje nove Slave. V slavnih historičkih uspomenih bodete dobili novo nalušenje in ponosito bodete kazali na stari čas in rekli: kar se je dolgo drugim prilastovalo, to je naše, plod in sad slovenskega duha (str. 48)“ — Ker je Davorinovo neumorno in ogromno delovanje v Novicah celo na drobno opisal Anton Trstenjak (str. 21—31), naj jaz tukaj oménim le stvari, ka-

tere se mi zdijo bolj znamenite v slovenskem slovstvu.

Pesmi njegove niso brez solí. Razun „Vožnje po železnici“ glej pesem „Vodniku“ l. 1858 (str. 76) in „Epilog“ o stoletnici Mariborske gimnazije (str. 258—9); „Prisega“ o pričetku Celjske čitalnice l. 1862 (str. 69); „Sokolska“ l. 1864 (str. 411).

Povésti in povéstice (novele, humoreske) na pr. l. 1857: Novo leto 1824. Spoznanje. Slutnja. O jezerih med Slovenci. Usmiljena Slovenka. Sveta vira (porota). — L. 1858: V Verbovcu o ženitvi in gostovanju. L. 1860: Slovenski Leander.

Potni listi p. l. 1857: Od Kisle Vode blizo Rogatca. Iz stare Celeje. Iz Solčavskih planin. Pisma o Slovencih in Slovenkah I—III: Od slovenskih tergov. Pesničarji in Šavnicarji. Bled cf. kranjski Gorevec pa štajarski Dolanec. L. 1858. IV: O Ljubljani in o Vodniku. L. 1859 iz potne bisage XVI pisem, v katerih ljubko pripoveduje, kako je s pobratimom dr. J. Bleiweisom hodil po Kranjskem ter obiskal Podlipskega, Križnogorskega, Poženčana, L. Pintarja, dr. Tomana, Bl. Potočnika itd. Krepka je p. Kolednica za novo leto 1864.

Životopisne črtice na p. o Stanku Vrazu in njegovi slovstveni zapuščini l. 1854; o škofu Baragi; o smrti Slomšekovi l. 1862, Stojanovi l. 1863; o smrti Ernestine Pleiweisove l. 1870, o zlatomašniku dr. Jos. Muršecu l. 1880. — O sv. Cirilu in Metodu že l. 1857: Ali tudi Slovenci naj praznujejo spomin njune apostolske delavnosti; l. 1862 o tisočletnici sv. Cirila in Metoda; o njuni svečanosti po listu v Celje in Ljutomer l. 1863, v Ptuj l. 1864. — Ocene slovenskih knjig so skor le oznanila p. Arkiv za povjestnicu jugoslavensku knj. IV. l. 1857. Ueber den Ursprung und die Heimath des Glagolismus v. P. J. Šafarik l. 1858. Alphabet der Geografie v. Teubel l. 1859. Ueber die Wichtigkeit der slav. tradit. Lit. als Quelle der Mythologie v. dr. Krek. l. 1869. Drevnějšij period istorii Slavjan, sp. Gilferding l. 1870. — Drugi ondi našeti spisi so ali starozgodovinskega, mytholo-

gičnega, narodo- in krajepisnega, ali tudi jezikoslovnega značaja (cf. Navratilov odgovor l. 1853 str. 371).

Slovenija, vredoval M. Cigale v Ljubljani, ima nekatere njegove dopise iz Štajera, od Drave, iz Ptuja na pr. l. 1848 o Jelačiču banu . . . „Iz lica je vsaki nekaj druga mu bral, eden junaštvo drugi dobrotó, oči so kazale nadušenje, visoko čelo velike misli, Če ravno so se pred nekimi dnevi vse sorte razsodi storili čez njega in njegovo djanje tako je vendar njegova osobnost nekakšno zabajavno ino očaravno moč izkazala, ino če ravno ne politiških mnenj prevernila, vendar nevgodne poprejšne vkročala (str. 42)“. — Zoper volitev v Frankfurt (47); pisarska in učiteljska versta ljudi je zoper slovenščino v kancelije in šole; o nemških katolikih (Ronge), o vojski mej Madjari in Horvati. O prihodnem ustrojenji in uredjenji Austrie (99) — za zedinjeno Slovenijo; za Jelačiča in Horvate zoper Nemce in Madjare (123); zoper Dunajski zbor: „Al Austrio, al pa smert, zakaj brez Austrie tako ni življenja za Slovence“ (142) . . . Ali Davor je tudi po njoj (Slovenii) zamahnul meč kervavi (155) itd. — L. 1849 na pr.: Slovenci pozor! Nabirajmo podpisov za vseobčo slovensko prošnjo! V Gradcu ne pustijo slovenski dopisovati v škofijo, na Kranjskem se nekteri terdovratno deržijo starega prapovisa; nekteri duhovniki se protivijo sjedinjenju slovenskega dela sekovske škofije s labodskoj iz razlogov, katere bomo s njihovimi imeni o svojem času malo pregledali (247). O slovenščini v šole in pisarne deželске in duhovske (350). Politiško stanje Slovincov. — „Neuzdaj se u me — Dragi kume, — Nego u se — I u svoje kljuse!“ — O politiških novih uradnikih . . . Věsti iz Štajara polne pelina . . . „Da naše učilne gimnazije ne manje kakor ludske i višje šole do nekoje dobe niso bile druga nego zavodi — naprave poněmčanja, toga ni trěba vam praviti, to je dovolje znano . . . Od sušcovih danov je v Mariboru slovenskoj mladeži toliko blažesti zasvanulo, da su od učitela g. Matjašiča, v čegar persih poněm-

čivanje še nije slovenskoga duha zavsema umorilo, po dvaput na teden poučanje v slovenskoj slovnici prijmali. S tim skupim — pičlim naukom morali su se rodjeni slovenski mladiči zadovoliti kroz vse leto 1848... Kakor se čuje, je nek nemškutarski šologleda učitele, ki slovensku slovnico učijo, opomenul, naj se poboljšajo t. j. naj nemšku slovnico učijo! . . . Nek sirovi učitel v Ljubljani je svojim učencom, ki so se za slovensku pouduku oglasili, rekel: „Le domu pojte vi krave past, tam se bote slovensko učili! . . .“ Dva

mariboržka gimnazialna učitelja se pogovarjata od te strašne (!) prederznosti (!?) ljubljanskih učencov, kakor je v „Lloidu“ ta reč popisana bila. Jeden v vsej svojoj profesorskoj mudrosti obsodi te prederzneže takole: „Man soll sie zum Militär stellen“. Risum teneatis amici! . . . Ljubljena šolska mladina v Ljubljani! stoj čversta kakor zidi grada: Ljubljana je serce vsih Slovincov, na vas gledaju vsi ostali učenci v Mariboru, v Celju, bodite jim izgled gorečega rodoljubja (410 cf. Cafov i Terstenjak)! itd. —

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

II. Preizkušnje učne usposobljenosti.

Na drugem mestu smo objavili razpis c. kr. izpraševalne komisije za ljudske šole v Ljubljani gledé prihodnje preizkušnje. Mnogokrat se je že pripetilo, da prošnje za pripust k tej preizkušnji niso bile pravilno osnovane tako gledé vsebine kakor gledé vnanje oblike, navzlic temu, da je razpis dotične komisije popolnoma jasen. Tako je n. pr. mnogokrat prošnja namerjena in nadpisana na izpraševalno komisijo, ne pa na okrajni šolski svet, kateri mora prvi odločiti, ali se kandidat pripusti k preizkušnji ali ne. Nepravilno osnovana prošnja že sama ob sebi ne napravi dobrega utisa na šolska oblastva in na izpraševalno komisijo, morejo pa biti nasledki tudi taki, da prosilec ne pride do preizkušnje, ker se je vsled potrebnih naknadnih pojasnil obrok že prekoračil. Da se takim nedostatnostim dotični prosilci laže izognejo, priobčimo iz ministerskega ukaza z dne 31. ma. srpana 1886, št. 6033 tista določila, ki se tičejo prošenj o pripustu k preizkušnji.*)

*) Ukaz priobčimo v originalu (nemško), ker nimamo avtentične prestave. Iz tega pa se ne more sklepati, da bi moral n. pr. kandidat, ki se oglasi k preizkušnji le za slovenski pouk, prošnjo nemško spisati. — Ured.

Art. II. Lehrbefähigungsprüfung für allgemeine Volksschulen.

1. Der Bewerber um Zulassung zur Prüfung hat ein von ihm selbst geschriebenes, an die Bezirksschulbehörde gerichtetes Gesuch bei seiner Schulleitung einzubringen. In dem Gesuche ist genau anzugeben, vor welcher Commission und für welche Unterrichtssprache (Unterrichtssprachen) der Bewerber sich der Prüfung unterziehen will, und allfällig, ob er auch die Befähigung anstrebt, eine andere Landessprache (Landessprachen) oder an allgemeinen Volksschulen mit nichtdeutscher Unterrichtssprache die deutsche Sprache als Unterrichtsgegenstand lehren zu können.

Dem Gesuche sind beizuschliessen:

- a) Eine kurze Darstellung der Lebensverhältnisse und des Bildungsganges;
- b) das an einer Lehrer- (Lehreninnen-) Bildungsanstalt erworbene Reifezeugnis;
- c) der Nachweis über eine mindestens zweijährige, nach bestandener Reifeprüfung zurückgelegte Verwendung im praktischen Schuldienste an einer öffentlichen oder mit dem Öffentlichkeitsrechte versehenen Privatvolksschule.

čivanje še nije slovenskoga duha zavsema umorilo, po dvaput na teden poučanje v slovenskoj slovnici prijmali. S tim skupim — pičlim naukom morali su se rodjeni slovenski mladiči zadovoliti kroz vse leto 1848... Kakor se čuje, je nek nemškutarški šologleda učitele, ki slovensku slovnico učijo, opomenul, naj se poboljšajo t. j. naj nemšku slovnico učijo! . . . Nek sirovi učitel v Ljubljani je svojim učencom, ki so se za slovensku pouduku oglasili, rekel: „Le domu pojte vi krave past, tam se bote slovensko učili! . . .“ Dva

mariboržka gimnazialna učitelja se pogovarjata od te strašne (!) prederznosti (!?) ljubljanskih učencov, kakor je v „Lloidu“ ta reč popisana bila. Jeden v vsej svojoj profesorskoj mudrosti obsodi te prederzneže takole: „Man soll sie zum Militär stellen“. Risum teneatis amici! . . . Ljubljena šolska mladina v Ljubljani! stoj čversta kakor zidi grada: Ljubljana je serce vsih Slovincov, na vas gledaju vsi ostali učenci v Mariboru, v Celju, bodite jim izgled gorečega rodoljubja (410 cf. Cafov i Terstenjak)! itd. —

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

II. Preizkušnje učne usposobljenosti.

Na drugem mestu smo objavili razpis c. kr. izpraševalne komisije za ljudske šole v Ljubljani gledé prihodnje preizkušnje. Mnogokrat se je že pripetilo, da prošnje za pripust k tej preizkušnji niso bile pravilno osnovane tako gledé vsebine kakor gledé vnanje oblike, navzlic temu, da je razpis dotične komisije popolnoma jasen. Tako je n. pr. mnogokrat prošnja namerjena in nadpisana na izpraševalno komisijo, ne pa na okrajni šolski svet, kateri mora prvi odločiti, ali se kandidat pripusti k preizkušnji ali ne. Nepravilno osnovana prošnja že sama ob sebi ne napravi dobrega utisa na šolska oblastva in na izpraševalno komisijo, morejo pa biti nasledki tudi taki, da prosilec ne pride do preizkušnje, ker se je vsled potrebnih naknadnih pojasnil obrok že prekoračil. Da se takim nedostatnostim dotični prosilci laže izognejo, priobčimo iz ministerskega ukaza z dne 31. ma. srpana 1886, št. 6033 tista določila, ki se tičejo prošenj o pripustu k preizkušnji.*)

*) Ukaz priobčimo v originalu (nemško), ker nimamo avtentične prestave. Iz tega pa se ne more sklepati, da bi moral n. pr. kandidat, ki se oglasi k preizkušnji le za slovenski pouk, prošnjo nemško spisati. — Ured.

Art. II. Lehrbefähigungsprüfung für allgemeine Volksschulen.

1. Der Bewerber um Zulassung zur Prüfung hat ein von ihm selbst geschriebenes, an die Bezirksschulbehörde gerichtetes Gesuch bei seiner Schulleitung einzubringen. In dem Gesuche ist genau anzugeben, vor welcher Commission und für welche Unterrichtssprache (Unterrichtssprachen) der Bewerber sich der Prüfung unterziehen will, und allfällig, ob er auch die Befähigung anstrebt, eine andere Landessprache (Landessprachen) oder an allgemeinen Volksschulen mit nichtdeutscher Unterrichtssprache die deutsche Sprache als Unterrichtsgegenstand lehren zu können.

Dem Gesuche sind beizuschliessen:

- a) Eine kurze Darstellung der Lebensverhältnisse und des Bildungsganges;
- b) das an einer Lehrer- (Lehrerinnen-) Bildungsanstalt erworbene Reifezeugnis;
- c) der Nachweis über eine mindestens zweijährige, nach bestandener Reifeprüfung zurückgelegte Verwendung im praktischen Schuldienste an einer öffentlichen oder mit dem Öffentlichkeitsrechte versehenen Privatvolksschule.

Candidatinnen haben überdies den Nachweis (Reifezeugnis, Lehrbefähigungszeugnis als Arbeitslehrerin) zu liefern, dass sie zur Anstellung als Lehrerin für weibliche Handarbeiten an allgemeinen Volksschulen mit der betreffenden Unterrichtssprache (Unterrichtssprachen) befähigt erklärt sind.

Prüfungskandidaten, welche an keiner Schule in Verwendung sind, haben das vorschriftsmässig ausgefertigte Gesuch mit Beischluss ihrer Dienstzeugnisse unmittelbar bei der Bezirksschulbehörde, in deren Bereich sie zuletzt in Verwendung gewesen sind, einzubringen. Solchen Gesuchen ist auch ein von einem Amtsarzte ausgestelltes Zeugnis über physische Eignung des Bewerbers zum Lehrberufe insbesodere darüber, dass der Candidat vollsinnig ist und kein auffallendes Gebrechen des Sprachorganes hat, anzuschliessen.

2. Wenn die vorgeschriebenen Zeugnisse und Nachweise beigebracht sind, entscheidet die Bezirksschulbehörde nach Würdigung der Verwendung der Bittsteller im Schuldienste über die Zulassung derselben zur Prüfung und verständigt im Zulassungsfalle die betreffende Prüfungscommission mit Übermittlung der Acten.

Wird die Verwendung des Candidaten im praktischen Schuldienste als nicht zufriedenstellend erkannt, so wird demselben das Gesuch mit Angabe der Gründe und mit dem Bemerken zurückgestellt, dass es ihm freisteht, in einem späteren Termine seine Bitte zu erneuern.

III. Statistično popisovanje ljudskih šol leta 1890.

V dodatek k ministerskemu ukazu od dné 9. kimovca 1889. l., št. 14.499 je vis. c. kr. deželni šolski svét razglasil nastopni razpis vis. c. kr. naučnega ministerstva:*)

*) Prav kakor določuje ta ministerski razpis, odgovorili smo v 6. številki gospodu L. Z., ki nam je stavljal dotično (šesto) vprašanje. — Ured.

Z. 555
L. Sch. R.

Aus Anlass einer gestellten Anfrage inbetreff der Durchführung der mit dem Erlasse des hohen Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 9. September 1889, Z. 14.499 (Min. Verord. Bl. ex 1889 Nr. 47) angeordneten statistischen Aufnahme der Volksschulen hat das genannte Ministerium mit Beziehung auf die Ministerialverordnung vom 12. Februar 1884, Z. 23.122, P. 1 (Min. Verord. Bl. ex 1884, Nr. 4) erklärt, dass in die Schulumatrik lediglich die sämtlichen im schulpflichtigen Alter stehenden Kinder, welche in der Schulgemeinde wohnen, keineswegs aber auch solche Kinder einzutragen sind, welche die Schule in der Schulgemeinde besuchen, jedoch in einer anderen Schulgemeinde wohnen.

Dagegen gehören in den Katalog einer jeden Volksschule nur diejenigen Kinder — ohne Rücksicht auf ihren Wohnort, — welche in die betreffende Volksschule thatsächlich Aufnahme gefunden haben.

Hiernach wird bei der erwähnten statistischen Aufnahme der Volksschulen in Bezug auf die Beantwortung der Fragen im IV. Abschnitte: „Der Schulbesuch“ des vorgeschriebenen Formulars A, Fragepunkt 24 und die folgenden, vorzugehen sein.

Hievon sind der Bezirksschulinspector und Schulleitungen des dortigen Schulbezirkes (der Bezirksschulinspector und die Schulleitungen des Stadtbezirkes) unverzüglich zu verständigen.

Laibach am 16. März 1890.

Der k. k. Landespräsident:

Winkler m. p.

An alle k. k. Bezirksschulrätthe in Krain.

